

Л.О.И.З.

КНИЖНЫЙ МАГАЗИН № 1

Ц. 40 к.

A 5196

Pohjamaa-lapsed

Anna Haaga

PÕHJAMAA-LAPSED

A 978

PÕHJAMAA-LAPSED

ANNA HAAWA

EESTI KIRJAST.-ÜHIS. „POSTIMEHE“ KIRJASTUS
TARTUS 1913

404

POHJANMAA-LAISED

ANNA HAAVA

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
Arhiivsaamatukogu

83762

EESTI KIRJAST.-ÜHISUSE „POSTIMEHE“ TRÜKK
TARTUS 1913.

I.

„Mis mina kodu-nurmelt noppind“ —

. . . „Mis mulle toonud tuule-hoogu“.

Kreutzwald.

1

THE UNITED STATES OF AMERICA

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

BUREAU OF LAND MANAGEMENT

1917

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR
BUREAU OF LAND MANAGEMENT

Me oleme põhjamaa-lapsed.

Meid saatnud waikuste-helin —
Ja tähte-särawad ööd —
Kuu-kumawad, lumitand metsad —
Ja waiksed kaugele-teed:
Me oleme põhjamaa-lapsed.

Jäeb lumekargelt põuue
Meil südame sügawam õnn —
Ja südame sügawam walu —
Nad ainult aimata on —

Jäeb igawest ütle mata
Meil südame õndsam õnn! —
Ja südame sügawam walu,
Mis waikiw kui igawik on —

Sa, minu püha kodumaa-pind.

Sind armastan, mina koduta lind,
Sind, minu püha kodumaa-pind!
Sa higi ja werega joodetud!
Sa ohwritega ostetud! —
Teid õnnistan, tööga-koormatud käed!
Teid, mures ja hooles waewatud pääd!
Kes ustawad sõjas isamaa eest,
Kus tõuswad teil kantsid rahutööst! —
Teid õnnistan! — õnnistan tuhatkord sind,
Sa minu püha kodumaa pind!

Meie, saatusest walitud.

Meine, saatusest walitud,
Ristitules seletud —
Waritsegu meid wetewood!
Tõusku tuhanded tuulehood!
Kaswagu pilwed kui pilksed mäed!
Meie ümber surmawäed! . . .
Edasi! edasi! — elu meil ees!
Meie kilp on töös ja tões!
Meie, saatusest walitud,
Ristitules seletud!

Mu laulud ei „kunsti“-kõlad.

Mu laulud ei „kunsti“-kõlad,
Mis pärga ihkawad. —
Sai tulla kohtumõistjad!
Ja kes neid wikkawad;

Sai tulla! kel külma mõistust —
Kel ahtakest, angunud meelt —
Ja kellel' ehk haawu nad saatnud . . .
Ja kes nad kustutaks teelt —:

Need tulewad, lähewad warjud —
Puult langeb ehk mõnigi leht —;
Kuid waikselt waatab taewast —
Jäeb seisma saatuse - täht.

Wast siiski . . .

Mis on mul teiega tegmist!
Teie, söönud, joonud Jumala loomad!
Teie, päikseküllas närbuwad lilled!
Mis on mul teiega tegemist! —

Mis on mul teiega tegemist! . . .
Mina, eksiw, rändaw täheke,
Mina põrmupõuest üks sädeke! —
Wast siiski . . . ah! . . .

Orjadehulgad.

Orjadehulgad — nad liiguwad laial' ja salgus —
Ülemaa-orjadehulgad!
Orjadehulgad — nad meile kui pakuks jalgus!
Waimliselt orjased hulgad!

Orjadehulgad — neid ehtinuid, isanda-kuues —
Orjased jõukatehulgad!
Mõnusalt, mõttetalt süües ja juues, —
Waimliselt waesemad hulgad!

Orjadehulgad — nad tallawad emakeele!
Waimliselt hämarad hulgad!
Müüwad, oh, waba ja mehise meele!
Waimliselt wiletsad hulgad —

Orjadehulgad! nad waabatud wõörast wärwi —
Sauesed orjadehulgad!
Täidawad wõöraste kantside serwi —
Ülemaa-orjadehulgad!

„Europa“ kui waataks.

Näokatte-pidule ehime,
Nii laenatud hilpudes kehime —
„Europa“ kui waataks, kui meid nii näeks —
Oi, kuidas ta „reverenzi“ teeks:

„Kust-rahwas? kas Saksast? Sarmatiast?
Kas Seine kaldailt? wõi Karjalast?
Ja kuhu nii minek? — oi, lapsemeel!
Kas kaua nii mõtlete mängida weel? . . .

— Kui homme „visitele“ tulete —
Siis, ootame, midagi olete!
Kel oma laadi, kel oma meel,
Kel oma täht hiilgab otsael —:
Siis wastu küll teile tõttame,
Teid rahwaste ritta wõtame.“

Walitud kunst.

Kõik sile — kõik riimid ja rütmus,
Kõik silbid ja sõnade käik:
Kõik walitud „kunst“, kõik helin —
Kõik wirwed ja wärwide läik!
— Kui ainult hinge neil oleks!...

„Auuahnust arwatakse“ ...

„Auuahnust arwatakse
Põrguliste päranduseks“ —
Prõlla — lausa lauletakse
„Paremate“ waranduseks :
Nutwad mehed meelehärmas,
Et ei puhke pärgi neil',
Põewad paljud palawikku,
Et jäeb tuhmiks nende häil;
Et ei kaja katkematalt
Neile hosiannasid!
Waid et elu — kalk ja kare!
Nõuab järjest tegusid!...
— Tegusid! — ka sõnawaikseid —
Ohwrid! — üsna hääletuid! —
Surelistelt waikist suurust! —
See teeb meestest õnnetuid!...
— —
„Auuahnust arwatakse“ ...

Kulturakandjad . . .

Nad sõitwad koju — eest ära teelt!
Päew tõuswel — nad Bachuse ohwriöölt:
Kuis torendab wärwimüts! rinnal pael!
Kuis tudiseb, wangub joobnud kael!
„Kulturakandjad“! . . .

Neid waatamas tänawail warased need,
Kes rühiwad tööle, kel karedad käed —
Ah! tabab sääl mõnigi põlglik pilk! —
Nii mõnigi sajatus raske, jälk!
Kulturakandjaid! . . .

Nii edasi kihutab hullude-sõit!
Kel aega ja raha ja noorust — neil wõit! . . .
— Ah! — raugeb nii mõnigi, närtsib pea —
Ja elawaid surnuid — kui palju? — ei tea. —
Kulturakandjad! . . .

Kuidas ei kuule sina kodumaa hääli?

Kuidas ei kuule sina kodumaa hääli?
Sina kõrwl-körwuta, õnetu laps!
Kuidas ei mõista sina kodumaa mõtteid?
Sina mõttel-mõtteta, eksija laps!

— Rändad kui needmine kodumaa pinnal!
Kodumaa higi ja waewa jood!
Meile, oh, häbi ja äraandmist
Wõõrsile wandudes, waibudes lood!

— — — — —
Sureksid sina ja sinu sugu!
Kaoks meilt rammetu orjawaim!
Tõuseksid uued inimesed!
Ärkaks, oh, Kalewite-aim!

— Kuidas ei kuule teie kodumaa hääli?
Teie kõrwl-körwutad! jõuetu hulk!
Kuidas ei mõista teie kodumaa mõtteid?
Teie mõttel-mõttetad? needmise-salk!

Teie ja meie.

Kas olete taewast näinud?
Kas surmapimedas käinud?
Teie, elu- ja ilmatargad!
Teie, põlised põrmulapsed!

— Ei ole te taewast näinud!
Ei surmapimedas käinud:
Teil siin ju nii põlised hooned,
Teil selged kõik elujooned:

Teil kewad' — päris kena! — jah!
Teil suwi — noo! — soe! — kõuetki kah!
Ja sügis' — oo! — see on röske ja hall —
Ja tali — nagu ikka: kare ja wali.

— — — — —

Ah, meie küll — mõistmatad põrmulapsed!

Me unenägijad! surmani-lapsed!
Kes põliseid hooneid ei rajada mõista,
Kel puhkust, ei kodu siin kusagil paista —
Kuid helkiwad hooned meil pilwede piirtel!
Meid kannab päikene enese kiirtel!

Me suureme surmasügawustes —
Ja tõuseme jälle — taewani tõustes!
— Meil kewad': üksainus, helisew laul!
Meil suwi: üks muinasjutt, sügaw ja suur! —

Ja sügis' — weel õndsam kui kewadesära!
Ei talwelgi kustu see muinasjutt ära! —

— Meie mõistmatad põrmulapsed!
Meie unenägijad! surmani-lapsed! —

Teie, elu- ja ilmatargad!
Teie, põlised põrmulapsed!

All järwel õitseb walge roos.

(Wabalt Koltsowi järele.)

All järwel õitseb walge roos;
Tuul mängib kannelt pilliroos —
Ta laulab ööd ja päewad . . . —

Oh walge roos, oh kaunim õis!
See laul — üks kurblik, muistne wiis,
Jäeb uueks ilmast ilma:
Tuul laulab roosil' pilliroos,
Kuid tähte poole mõtleb roos . . .

„Öö. —“

„Öö on, wäsinud rändaja —
Näe! pilkane öö! —
Kas sina ei lähe ju puhkama?
Sa lõpeta oma tee! . . .“

„Öö on, metsatuul-haldijas,
Jah, pilkane öö — —
All orus rändan ma sügawas — —
Kuid edasi läeb mu tee!

Sest mägedel minu kodu on! —
Ma üles sinna surema saan:
Sääl hommikukoit mull' annab suud,
Suurt laulu laulawad mägedepuud!
Ma sinna! . . .

Sind enam ei tundnud ta.

Üks raske, sume saatus,
Mu elusse ilmusid sa —
Sind tahtsin mu kangelaseks
Ja kuningaks kroonida. —

— Kuid nõrk ja nõder sa olid:
Su meeltega mängis tuul! . . .
Siis hakkas nii külm — nii wõõras! —
Nii kaugel südames mul — —

— — — — —

Küll otsisin sinu palest
Weel, mida kord armastand ma —
Mu sinus-petetud süda —
Sind enam ei tundnud ta.

Ju metsahaljus kahwatab.

Ju metsahaljus kahwatab,
Ju lehed langewad,
Ju linnukesed waikides
Siit ära lendawad —

Ma seisan kõrgel mäe pääl —
Ja waatan kaugele —
Külm, selge, waikne sügise, —
Kas puutud mu südame? . . .

Meel tõuseb mul tänutiiwul.

Meel tõuseb mul tänutiiwul!

Et oled mind unustand:
Kui oleksin maa ja taewa
Mu Jumalalt tagasi saand.

Kaks — teine teisest maailmast!
Me tulnud, rändajad —
Ei iial üksteisele anda
Meil jäädawat kodumaad!

Tõin ainult ohtu sulle! —
Tõid ohtu sa minule —
Nii tahtnud üks tundmata saatus —
Kuid kustutatud nüüd see.

Meel tõuseb mul tänutiiwul,
Et oled mind unustand:
Et igaüks oma maailma
Nüüd Jumalalt tagasi saand.

II.

„See on põhjalaste luule“.

Memorandum for the Board

1. The Board is requested to consider the proposed changes to the bylaws of the Corporation, as set forth in the attached draft resolution.

2. The proposed changes are necessary to reflect the current needs of the Corporation and to ensure that the bylaws are consistent with the laws of the State of California.

3. The Board is requested to approve the proposed changes to the bylaws, as set forth in the attached draft resolution, and to direct the officers and directors of the Corporation to take all necessary steps to implement the same.

4. The Board is requested to authorize the officers and directors of the Corporation to execute all documents and to take all necessary steps to implement the proposed changes to the bylaws.

Kaks jõge.

Kaks jõge, kaks rändawat jõge —
Ja wahel lai, kohisew laan —
Ja taewas kord pilkne — kord päike!
Kord lilled — kord lumi maan.

Kaks jõge, kaks sügawamat jõge:
Üks igatsus — siiski kaks teed.
Ööwaikuses ohkawad laened,
Ja läigiwad tumedalt weed. —

Kaks jõge, kaks rändawat jõge;
Ja meri, suur sügaw ja lai:
Ei tea, kas säälg, oh, koju
Neil igatsus iial sai . . .

Ta kodumaa õnnistust palus.

(P. Roseggeri järele.)

Üks sõber, ta wiibis wõõral-maal,
Kord lehekuul kirjutas kojü :
„Saada mull' lillesid kodumaalt,
Mul mõrsjat ehtida waja.“

Ja kui oli aasta mööda läind,
Üks kirjake jälle siis tuli :
„Saada mull' wett nüüd kodumaalt,“
Tal lapsuke ristida oli.

Ja jälle üks aasta, siis tahtis ta,
Ah, midagi muud weel saada :
Üks peotäis mulda mu kodumaalt!
Mu lapse pean kandma hauda.“

Ja nõnda, ta waene mees wõõral-maal,
Nii südame-õnnes, kui -walus,
Ka kõigekaugemal wõõral teel —
Ta kodumaa õnnistust palus.

Ei igatse kadunud aegu.

Ei igatse kadunud aegu,
Ei kewadet tagasi:
Suur, kohaw rikas elu,
See tõmbab mind edasi.

On elu palju wõtnud —
Kuid rohkem weel andnud ta! —
On õnnistuse-teele
Ta saatnud rändaja.

On armastus ja wiha
Mind saatwel kui meri käind; —
On enese süü ja teiste
Mull' surmaohtu teind.

On sügavam sõnata walu, —
On õndsam kõik hääleta õnn —
Maailma kõrwu mis kostnud —
Ah, nõrguke kaja see on —

Ning ikka kaunimale
Wiib saatuse tundmata tee!
Ei tea ma, sureline,
Kus ükskord lõpeb see. —

Ta ilmsiks sai.

Kord kuulsin kui kauget laulu
Ma waiksel suweööl —
Kuuwalgel jõelained mu jalgul
Need olid merele teel: —
Kas oli see sinu terwitus,
Su igawest-kauge armastus?...

Siis nutsin ma pisaraid tasa —
Ja lilled tärkasid sääl!
Sind mõtlesin südamewaikses —
See helises kandlehäääl!
Ta ilmsiks sai: kõik mu igatsus —
Su igawest-kauge armastus.

Kuid raske sügise-saatus.

Kes olnud mull' armas,
Säält haualt
Tõid minule roosisid sa —
Ja ise maailma otsa
Sa tõttasid rändama . . .

Kes olnud sull' armas,
Sääl haual —
Sääl palwetasin ma — —
Ja minu südame-mõtted,
Need rändasid sinuga.

— Ja kui ju langemas lehed —
Siis tagasi tulid sa — —
Ja läbi sügise-laane
Ma rändasin sinuga.

Oh õnnis meil unenägu —
Kui kadunud kewade uus! . . .
Kuid raske sügise-saatus,
See kohises laanepuus . . .

— Nüüd jälle maailma otsa
Sa tõttad rändama!
Oh, wõiksin mullasülle
Ma minna magama —

Peidaksin ma põuepõhja.

Peidaksin ma põuepõhja
Oma armastuse kõik,
Mataksin kas mere sülle,
Laantehõlma laulud kõik:

Siis, ma waene warjuline,
Tuhat surma sureksin!
Metsapuudel, lainteladwul,
Kadunu, sääl kaebaksin.

Rändaksid siis läbi laante,
Kuuleks meel sul kurwalist —
Sõuaksid maailma otsa!
Heliseks mu olemist . . .

Oleksin, oh, olemata!
Oleks laulud laulmata —
Oleks sinu, minu saatus
Sia ilma hüüdmata!

Unustus.

Mu waiksel, üksikul haul
Üks üksik kuusepuu —
Ja kõrgel taewawõlwil
Waik, walge, kahwatand kuu. —

Surm teritab kirwest — kuusk langeb — —
Kuukuma taewast kaob — —
Ja meie haura üle
Suur, sügaw unustus waob. —

Hilised lilled.

Hilised lilled, hiilgawad, waiksed,
Sügawas laanes nad õitsewad;
Mööda säält tõttawad kohawad lained,
Rahutad pilwed, need rändawad —
Hilised lilled . . .

Kas ehk lumi need lilled nopib!
Kas ehk halla neil' annab suud
Taewa all lennul, näe, linnuparwed,
Lahkumist laulawad laanepuud.
Hilised lilled . . .

Hilised lilled, hiilgawad, waiksed —
Südamesse nad puutuwad! . . .
Hilised õnne-unenäod —
Südame-waluks kas muutuwad? . . .

Kuld.

„Ta kalliks peab sinu kulda . . .“

Nad sosistand temale

— Ta „truuid ja ustavad“ sõbrad —

Ja astund siis eemale.

Ta läinud siis, kahtlus silmis,

Ja kahtlus südames —

Kõik õied, tall' vastu õhkwel! —

Need jäätanud selle ees.

„Ta kalliks peab minu kulda! . . .“

Nii jääne ta süda ja meel —“

„Tad vihka su haawatud hinges!“

Nii saatnud neid dämonid teel.

Ja nutnud armastus leinas —
Ja kadunud usaldus'tee! —
Ja saanud nad sinna maale,
Kus lootustki enam ei näe. —

Ja kuhu nad wiimaks jõudnud? —
Ah, ära küsi sa!
On needmine kulla kõlal!
Ja surm käib temaga —

Siis.

Mu üle heitis surmawari —
Pea walla ju Manala wärawad —
Miks hüüdsid tagasi mind maailma?
Oh lasknud mind minna — mind kaduwat!

Siis oleksin koju, rahule jõudnud —
Ja sinu kahtlused kadunud —
Kõik minu wõlg ja eksimine
Su mälestuses siis lepitud —

Ja siiski üks wahe, nii wale.

Su südame hellamad mõtted,
Mu juures nad wiibiwad,
Ja nagu päiksepaiste
Mu hinge nad suudlewad.

Kas wiibid sa lähedal, kaugel —
Su armastus kannab mind!
Mu päewad, mu unenäod —
Kõik, kõik nad mõtlewad sind.

Ja siiski — üks wahe, nii wale!
Üks nõiutud kuristik ta! . . .
Kas meie igatsus iial
Säält enam üle ei sa?

Miks.

„Miks ei laula sa hõiskawat laulu
Kui taewa all tõusew lind!
Miks sinu tiiwad nii rauged —
Nii kiwiraske mu rind —:

Sulle oli üks teine kord armas! . . .
Ma wälja maailma läen!
Suurt unustus'laulu sääl laulan! . . .
Ja ilu ja kaunidust näen! —“

—
„Miks ei laula ma hõiskawat laulu,
Ma taewa all eksiw lind?
Miks sinu mõtted nii kauged —
Nii surmaraske mu rind:

Sulle oli üks teine kord armas! . . .
Ma wälja maailma läen! . . .
Kõik unustus'laulud sääl laulan! . . .
End surmawabaks teen!“

Sinu pales, ah, kahtlust näen.

Tõusku müürid! kaswagu mäed!
Lahutagu meid laiad weed!
Tulgu pilkane pimedus!
Waikigu, kustugu igatsus!
Igawest' sinu eest põgenen:
Sinu pales, ah, kahtlust näen!...

Kustugu minu silmade läik!
Kustugu mulle taewas päik'!
Lõhkegu! langegu elutee!
Katku mind igawene öö:
Igawest unustust minule —
Rahu ja õnne sinule —

Kaks südant.

Kaks südant, kaks üksildast südant,
Nad armastanud üksteist —
Suur, sügaw õnneaimdus,
See käinud üle neist.

— Kaks südant, kaks kahtlewat südant —
Nad saatnud eemal' üksteist! . . .
Ja tormid ja pilkane pime,
See teinud eksijad neist. —

— Kaks südant — üksteisele armsad!
Nad salganud ära üksteist! —
Ja põrgu- ja surmawõimud,
Need saanud siis wõitu neist. —

Ta Jumala kannel nii.

On pingul kandlekeeled —
On pingul wiimseni!
Sa mängisid, mängisid nii.

— Nüüd heida ta remmelga okstele —
Las kõikuda üle sügawa wee!
Ta Jumala kannel nii — kõigile! —
Las mängida temaga tuul ja torm!
Las suudelda sügawa kaisus tad surm! —

Sa ainult nii mängisid meeltele —
Tõid wiimsemad helid ta keeltele!
Ja heitsid siis remmelga okstele . . .

Üks saatus.

Mis puutub see mulle, kui ohtu sull' teen!
Kui sinu südame saatuseks jäen!
On suur ja lai maailm ju küll —
Küll teesid säääl rahutalt rännata sul!

Mis puutub see sulle, mis minust siis saab:
Kui süda mul surma siis maitsema peab!
On suur ja kaunis maailm ju küll! —
Küll ilu säääl maitsta ja unustust sul! —

Mis puutub see meile, kumb waibudes jäeb —
Kumb edasi, edasi rändama peab! . . .
Maailmas — siin kiwistand hingesid küll! . . .
Üks surm, üks saatus nii sul ehk mul . . .

Ja ometi pidi see õnnistust tooma . . .

Käib needmine wale kannul:

Nii närtsind usaldus-lill . . .

Nii maatab murtult armastus . . .

On patt ja surm kõik igatsus! . . .

— — — — —

Ja ometi pidi see õnnistust tooma!

Ja sulle ja mulle rahu looma! —

Las' troosti mind leida.

„Kui lillel uhke ebemekroon,
Nii kindel mehetruudus on“ —
Nii laulwad nad laulu wanast a'ast —
Wõi tõuseb see elusügnwast?...

Mu armsam... nii tume sääl sügawal!...
Ja süda nii raske mul rinna all —
Las troosti mind leida su silmadest! —
Et unuks see laul mul igawest!

Ma rändan üksi, üksi.

I.

Maailma-täis õhkuwaid lilla!
Ja kiirgaw hõbe ja kuld!
Kõik auu ja hüü — mind jätke!
Kõik temata tühi ja muld!

Ma rändan üks, üksi —
Mu tee wiib hauale —
Ja tema, mu südame ainus —
Ta tuleb mu järele.

II.

Mind wihkage! makske kätte!
Sest mina ei armastand teid:
Kõik teie õhkuwad anded,
Tee äärde maha nad jäid.

Ma rändan üksi, üksi —
Mu tee wiib hauale —
Ja tema, mu südame ainsam
Ta tuleb mu järele.

Sa küsid, kus mu kodu?

Sa küsid, kus mu kodu? . . .

Mu kodu siin ja sääl:
Ei ole mul maad, ei maja,
Ei omast siin ilma pääl.

Kus üksilduse hõlma
Wast panen mu wäsinud pää
— Nii üksi — nii surmaüksi —
Sääl siis mu kodu, mu hää.

Sest minu südamekodu —
Ta lukus minu eest! . . .
— Mul teadmata hauagi ase
Mis töotaks kaugusest —

Ja siiski see meie armastus on.

„Kui eksiw kaja sa taewa all,
Ei puhkust, ei paika sul merel, ei maal —
Kas kaebasid sina, wõi nuttis tuul —
Kes küsib! ei südamel kodu sul!“
„Ah ei! sest tema ja armastab mind.“

„Ta armastus waikiw, kõuene ring...
Kui hirmul linnuke siis su hing:
Ei lõhke säääl pilwed, ei wabane wälk!
Waid ikka üks raske, üks wangistud helk.“
„Ah ja — sest tema nii armastab mind —“

Kui paitaks su palgeid kas Jumala tuul,
Sul taewa päiksele naerataks huul —
Siis leekiks ta süda! siis seisaksid süüs!
Maailma-otsa siit rändaks ta siis!..“
„Nii meie õnnetu armastus on.“

„Ta noppinud lillesid eluteel . . .
Sul õitsmas neid paremal, pahemal käel!“ —
Ei ühtegi rinnale tõstnud sa! —
Ta siiski su südant ei usaldada!“
„Mu waene süda — kord eksis ta!“

„Su rahu, su elu peab pühaks ta —
Sest saadab sind kõrbe surema —
Ja seisab siis oma haua ees,
Kes salganud ennast, üks murtud mees.“
„Ja siiski see meie armastus on!“

Ja siiski.

Nad peitnud end walede warju —
Nad salganud südame häält! —
Ah, pimedä, kahtluse-laande
Nad kaugele eksinud teelt!
Ja siiski! . . .

Sest kaswanud otsata ohtu —
Maailma-sügawat süüd!
Ah, ikka nii kaugemale
Üksteisest nad eksinud nüüd!
Ja siiski! . . .

Üks kokkusurutud huultel! . . .
Ja teisel surm südames! —
Nii igaüks Manala poole —
Kuid naerates ilma ees . . .
Ja siiski! . . .

Kes kustutab selle ohu!
Kes lepitab kõik se'e süü!
Ei tõuse neil' enam tähte —
Teed tagasi enam ei wii! —

Ja siiski! — maailmatäis õndsust!
Ja armastust puutmata-truud!
Ja igatsust taewakõrget! —
Las' langeda kokku kõik muud!

Üksainuskord.

Üksainuskord, armsam, mind usalda,
Mu kahtlus ja nõtrus — kõik unusta!
Üksainuskord silmist silmisse!
Üksainuskord südamest südame! —

Üksainuskord, armsam! — aeg lennul kaob...
Wast kutsub pea igawik! ... päike waob —
Me hiline armastus haudadel,
Peab igawesti siis leinama sää! —

Nii igäüks surmaüksi.

Ta seisis kui waikiw kalju
Ja kõneles kaugega —
Ta kõneles sõnata sõnu —
Ei isegi teadnud ta:

„Su üle surmarahu! —
Üks pilkane, nõiutud ring...
Sa tunne end surmaüksi! —
Siis terweks saab ihu ja hing...

Las' katkeda kandlekeeled,
Sul wiimsed, walusad!
Et meie surmarahu
Ei enam ärataks nad!...

Las' kustuda sinu silmad!
Ja kuiwada pisarad!...
Et enam nii päiksepilgul
Mu põuue ei puutuks' nad!...

— — — — —

Me üle surmarahu —
Üks pilkane, nõiutud ring — :
Nii igaüks surmaüksi! —
Küll waibub siis ihu ja hing . . .“

— — — — —

All kaljul — ah, müriseb meri! . . .
Ja heitleb pimedal ööl! —

— — — — —

Ja kaugel — getsemani-üksi!
Üks inime nõrkemas sääl —

Kord oli.

Kord oli mul isamaja —
Ja wend ja õde mul —
See oli wist unenägu...
Külm hakkab... ah — mähiseb tuul! —

Kord oli üks inimene —
Üksainus! üks armas mul! —
See oli wist unenägu?...
Surm hakkab!.. ah, pilkne nii mul —

Troost.

Ka kõige kurwem päew läeb mööda —
Ka kõige raskem wiiv kord kaob —
Ka kõige walurikkam elu
Kord igawiku sülle waob.

Külm.

Külm väljas, külm mu kambris —
Ja külm mu südames —
Külm, wäsinud, taline päike,
See kaob sääl kauguses. —

All, tänawal rändab elu
Ja saatus oma teed —
Külm, pilkne üksildus raskelt
Mu ümber heidab käed.

Jäälilled walged mu aknal —
Ja õudselt käib õues tuul! —
Kas sina, mu südame armsam,
Nüüd saadad nii terwisid mull'!...

Õõ sülle.

Õõ sülle langewad pisarad —
Õõ sülle, küll silmad kord kustuwad —
Õõ sülle kõik walu ja igatsus!
Õõ süles lõpmata üksildus! —

Õõ sülle langewad pisarad —
Õõ sülle — mu silmad, nad kustuwad . . .
Õõ sülle mil süda, oh, seisma jäeb!
Mind tõusew päike lunastud näeb!

Sääl ehk . . .

Jõulukellad, jõuluhääled, —
Jõulusära akendel! —
Kus on sellel' jõulukoda,
Kel ei omast ilma pääl?

Ikka, ikka kaugemale!
Üle lumelageda —:
Taewatähed jõuluküünlad,
Sellele, kes koduta.

Ikka, ikka kaugemale!
Läbi laanepimeda —:
Pisar palgel jõuluanne,
Sellele, kes üksinda.

Et ei inimesed näeks
Ilmasüksi-inimest!
Et ei põletaks kui tuli
Raasukesed nende käest! . . .

— Tõuswad taewal lumemüürid —
Sääl ehk jõulukotta läed . . .
Sääl ehk paneb Jumal ise
Südamele sulle käed.

Siis ära sa enam tule.

Kui elus, mu sõber, mu ustaw,
Mind jäta üksinda —
Siis ära mu wiimast rahu
Sa tule puutama!

Kus laened, näe, käiwad nii kõrgel!
Ja tõuswad mull' üle pää!...
Kui nüüd sul aega ei ole —
Siis pärast ka eemale jää:

Kui **T**em a mu kulmu ju kroonib
Ja suudleb mu pisarad kõik —
Kui **Suure Tundmata** süles
Ju puhkan — õnnis ja waik;

Siis ära sa enam tule —
Ja lilla weel mulle too! —
Mu mälestuseks weel sõnu
Ühtainust ära siis loo! —

Sest Tema, Suur Tundmata Ise,
Mu kulmu on krooninud siis —
Kui õnnis mõrsja Ta süles
Ma puhkan siis pulmarüüs. —

Magaksin murumulla all.

Magaksin murumulla all,
Uinuksin kalmu-sügawal —
Unuksin, unuksin meelest sul —
Mõtleks mu mälestust ainult weel tuul.

Lehwiksin weel, sa waikiw mees,
Harwa, harwa su unenäos —
Paistis kord meie õnnemaa —
Hilja! — sest pidi ta kaduma —

Ma kuningas lumede-riigis.

„Ma kuningas lumede-riigis:
Las lilled, las närtsida kõik!
Surm walwab sind õhkuwais õites!
Ja ohuks on mulle see läik.

Ma kuningas lumede-riigis:
Las' lilled, las' närtsida kõik!
Siis surm, ta läheb sust mööda! —
Ja langeb lumi nii waik —

Siis jutustan muinasjutte
Sull' lumelilledemaal! —
Ja sina — mu lumelill ise!
Siis puhkad mu rinna na'al.“

Mu hinge pead sa kosima.

Mu hinge pead sa kosima!

Siis maine ma sinu ka:

Siis hõiskel mu süda kui lilleõis,

Kui päiksele awaneb ta!

Mu hinge pead sa kosima!

Mu süda — oh, sinu ta!

Kui päikse suudlust leinas-lill

Õö warjul, sind igatseb ta.

Mu hinge pead sa kosima!

Siis maine ma sinu ka:

Siis hõiskel mu süda kui kumaw õis,

Kui päikses leegib ta!

— Sest sinu hinges mu kuningaks said,

Sa uhke, armastud mees!

... Wõi tahaksid näha mind madalam

Ja alam sinu ees?...

Ikka sõnatumaks huuled.

Ikka sõnatumaks huuled . . .
Aramaks kätt andes käed . . .
Ikka nagu tõuseks, kaswaks
Nende wahel kaugused . . .

— Kahwatades kustub eha . . .
Kaob kaugustesse koit! . . .
Närtsib suwi — langeb lumi —
Langend surma õnnis loit? . . .

— See on põhjalaste luule —
Öödewaikiw igatsus! —
Elupikad kannatused! —
Surmaustaw armastus. —

Ikka sõnatumaks huuled . . .
Aramaks kätt andes käed . . .
Ikka nagu igaweseks
Lahkunemas nende teed . . .

Sina waikiw, sügaw öö.

Üle waikiwa metsajärwe
Sõuab waikiw, sügaw öö;
Kõrge!, kaugel, sügawas taewas
Wilgub üksainus täheke.

Üle-järwe, sügawas laanes
Uinub sügise-muinasjutt —
Uinub kanarpik kaugel nõmmel,
Päikse-laste naer ning nutt. —

Tõttab üks kahin laaneladwul...
Wirwendab taewas täheke!...
Wälgatab nagu tulekiire
Üle waikiwa, sügawa wee!..

— N ü ü d ma nägin sinu palet —

Sina, waikiw, sügaw öö! —

Nägin pikka okasrada

Kaugel, üle sügawa wee —

— — — — —

Nutad sina — nutan mina —

Kummardan üle sügawa wee —

Kuhu wiib see okasrada?

Sina waikiw, sügaw öö! —

Mu üle otsata walgus.

Mu süda — kas kaugustes eksind?
Kas pilkaseil teedel käind?
Kas surma ta kannatanud? . . .
— See kõik mu meelest on läind:

Mu üle otsata walgus
On sinu armastus! —
Suur, sügaw rööm ja õndsus
Nüüd kõik mu igatsus.

Mis tähendab lahk ja walu!
Kõik tulew kannatus! —
Mu üle otsata walgus
Jäeb sinu armastus!

Läbi pilkase elu-öö.

Läbi pilkase elu-öö —
Üle surmasügawa wee —
Sinna! kus meie õnnemaa,
Nagu kadunud paradiis ta.
Sinna! — oh armsam! . . . siis sina tead:
Sinna ei enam läe ühtki teed? . . .

Ikka kaugemal maailm.

Ikka kaunim sinu pale —
Taewasügawam su silm —
Ikka õndsam minu süda!
Ikka kaugemal maailm —;

Nagu sügawuste süles —
Õndsas taewa kõrgustel —
Nagu igawiku hiilges!
Puhkan sinu südamel. —

Öö waikib.

Öö waikib, tähed waatawad alla —
Ma üksi, mõtetes sinuga :
Mu kodu, sina! mu igatsus! rahu! —
Ja siiski ma rändan koduta . . .

Öö waikib, tähed waatawad alla —
Ma üksi — siiski sa minuga :
Su igatsus läbi aege mind saadab —
Ja siiski sa rändad üksinda . . .

— Öö waikib — tähed waatawad alla —
Ma üksi — palwes sinu eest:
Kõik walgust — ja jõudu — ja rahu sulle
Säält igawiku kõrgustest. —

Sügise-muinasjutt.

I.

Te kardate kewade kadu,
Ja seda, et põgeneb sui:
Ei sügise-muinasjuttu
Teie südamed uskuda wõi.

Sest see on taewa ime —
Ei igale ilmu ta —:
Kõik rõõmud, kes kewadel joonud —
See seda näha ei saa.

II.

On mägede sinawas kauges,
Kaks õnnelist inimest:
Nad teavad üht muinasjuttu
Kõige kaunimast sügisest.

Kust pärit nad? kewade-maadelt,
Kus murdis torm õiepuud?
Kas on nad kui kodutad ilmas
Läbi suwede rännanud?

Ei tea! nad mägede-kauges —
Kaks õnnelist inimest! —
Nad teavad üht muinasjuttu
Kõige kaunimast sügisest!

Kui oleksin aednik maailmade ra'al.

(Ainetel, prantsuse-keelest.)

Kui oleksin aednik maailmade ra'al,
Kus Jumal ja igawik lähedal,
Sull' hiilgawaid lilla siis nopiksin,
Sind tähte-säraga krooniksin!

Öö kahwatust warjust su ilu siis,
See paistaks kui õndsate paradiis!
Oh oleksin aednik maailmade-ra'al,
Kus Jumal ja igawik lähedal!

Kui oleksin aednik sääl imemaal,
Kus õnn ja armastus õitsewal —
Kõik sulle, sa kõige kaunim õis!
See ilu ja hiilgus sääl õitseks siis.

Kõik sulle! kõik roosid kumawad!
Ja walged, walged liiliad —
Oh oleksin aednik sääl muinasmaal,
Kus õnn ja armastus õitsewal!

— Kuid minu aed on ainult laul,
On lainte kohin, on laanes tuul; —
Mis laulab laine, see kaugele kaob —
Mis jutustab laan — öö põuue waob...

Kuid kui su süda mind armastab,
Mu kaduwat laulu siis kuulatab.
Sest minu aed on ainult laul,
On lainte kohin, on laanes tuul.

Oh ära sa ärata!

Mu armsam, oh, ära sa ärata!

Mu walu, ta uinus nüüd magama:
Nüüd mängin kui lapsuke lilledes,
Ehk silmad küll hiilgwel weel pisarais.
Las' pisarapärleist sull' pärja loon,
Kuldkiirtest sull' kuninga-kuue koon!
Las' ehin end õnneilusaks,
Maa, taewa üksteisele lähedaks —

Mu armsam, oh ära sa ärata!
Mis walus, kõik uinund nüüd magama:
Las' mängin kui lapsuke lilledes! —
Mu pisarapärleist, — näe, kroon sul peas!

Su meresinistes silmis.

Su meresinistes silmis,
Mu igatsus puhkab sääl —
On linnuke koju jõudnud,
Kes eksinud ilma pääl.

Üht laulu sull' tahaksin laulda —
Üht laulu taewani!
Kuid waikus, suur, õnnis waikus
Mu hinge nüüd hoiab nüi —.

— Las' surra mind selles õnnes!
Mu õndsamas unenäos:
Su meresinistes silmis —
Su südame sügawas.

— Las' surra mind selles õnnes —
Mu õndsamas unenäos —
Et iial enam ei ärkaks
Ma sinuta-tühjuses —

Südames armastus.

(Goethe järele)

Rõõmul

Ja ohtel

Ja mõtetes meel;

Ootwel

Ja kartwel,

Hing heljuwal teel;

Taewani hõiskel!

Ja surmani kurb —:

Südames armastus —

Ainuke õnn.

Kodu.

I.

Sääl kaugel, mere süles,
Üks haljas, õnnis saar ;
Sääl, kusa ehakullas,
Näe, kumab taewakaar.

Kaks rändajat kodu sääl leidnud,
Kaks õnnelist inimest ;
Üks Põhjast, teine Lõunast nad sõudnud,
Säält kaduwaist kaugustest.

Nad seisawad rannakaljul,
Kuld-ehakroonid neil pääs :
Üks kaunis Põhjamaa naine,
Üks uhke Põhjamaa mees.

„Mu kodu sina! mu kaunis!
Mu walgus merel ja maal!“
„Mu kangelane! mu kalju!
Mu kuningas Põhjamaal!“

„Sind otsisin pimedas Põhjas
Ja rändasin lumes ja jääs —“
„Ma eksisin sumedas Lõunas,
Suur igatsus südames.“ —

— — — — —

Ja tasamalt kohawad lained,
Ja kõrgel waik tähtede-koor:
„Kaks inimest kodu on leidnud!“ —
Oh muinasjutt, igawest' noor! —

II.

Nad seisawad kõrgel kaljul,
Kuld-päikesekroonid neil pääs :
Üks õnnelik, õnnelik naene,
Üks uhke Põhjamaa mees :

„Mu naene, meest kutsub, näe, meri —
Sääl tööd ja wõitlust ees —“

„Siis wõtad mind sinuga kaasa,
Sa wahwa, mu kallis mees.“

„Ja tõuswad wast tumedad tormid? . . .“

„Siis oled ju minuga!“

Ja mataksid lained wast laewa? . . .“

„Siis suren ju sinuga!“

III.

Nad sõuawad merele wälja,
Suur kodu neil südames.

* * *

Kord igawiku-randa
Laew kaob kui unenäos.

Mul peotäis sügiselilla.

Mul peotäis sügiselilla,
Mu armsam, sinu käest:
Nad päikese wiimisel hiilgel
Sa noppisid waikusest;

Mets seisis kui seletud õnnest,
Ja waikis kõik soow ja meel —
Suur, sõnata lein ja õndsus,
Need olid meiega teel.

Need peotäis sügiselilla —
Mu hauda kord pange nad:
Las' minu südame-rinnal
Sääl igawest' puhkawad —

Sisu:

I.

	Lehek.
Me oleme Põhjamaa-lapsed	7
Sa minu püha kodumaa-pind	8
Meie, saatusest walitud	9
Mu laulud ei „kunsti“-kõlad	10
Wast siiski	11
Orjadehulgad	12
„Europa“ kui waataks	13
Walitud kunst	14
„Auuahnust arwatakse“	15
Kulturakandjad	16
Kuidas ei kuule sina kodumaa hääli?	17
Teie ja meie	18—19
All järwel öitseb walge roos	20
Öö	21
Sind enam ei tundnud ta	22
Ju metsahaljus kahwatab	23
Meel tõuseb mul tänuti wul	24

II.

Kaks jõge	27
Ta kodumaa õnnistust palus	28
Ei igatse kadunud aegu	29—30
Ta ilmsiks sai	31
Kuid raske sügise-saatus	32—33
Peidaksin ma põuepõhja	34
Unustus	35
Hilised lilled	36

	Lehek.
Kuld	37—38
Siis	39
Ja siiski üks wahe, nii wale	40
Miks	41
Sinu päes, ah, kahtlust näen	42
Kaks südant	43
Ta Jumala kannel nii	44
Üks saatus.	45
Ja ometi pidi see õnnistust tooma	46
Las' troosti mind leida	47
Ma rändan üksi, üksi I.	48
II.	49
Sa küsid, kus mu kodu?	50
Ja siiski see meie armastus on	51—52
Ja siiski	53—54
Üksainuskord	55
Nii igaüks surmaüksi	56—57
Kord oli	58
Troost	59
Külm	60
Õõ sülle	61
Sääl ehk	62—63
Siis ära sa enam tule	64—65
Magaksin murumulla all	66
Ma kuningas lumede-riigis	67
Mu hinge pead sa kosima	68
Ikka sõnatumaks huuled	69
Sina waikiw, sügaw cõ	70—71
Mu üle otsata walgus	72
Läbi pilkase elu-õõ	73
Ikka kaugemal maailm	74
Õõ waikib	75
Sügis-e-muinasjutt I.	76
II.	77
Kui oleksin aednik maailmade ra'al	78—79
Oh ära sa ärata!	80
Sü meresinistes silmis	81
Südames armastus	82
Kodu I.	83—84
II.	85
III.	86
Mul peotäis sügiselilla	87

1951:1719